

מפעל חיוני ומפעל למתן שירותים קיומיים בצל מצב החירום במדינה

עדכוני לקוחות

לנוכח מצב החירום במדינת ישראל בימים אלו, על רקע מבצע "חרבות ברזל" והמצב המיוחד אשר הוכרז בעורף, בכל רחבי מדינת ישראל, בתי עסק רבים מבקשים לפעול כדי להבטיח את המשך פעילותם ועבודתם התקינה והסדירה, בין היתר, באמצעות קבלת אישור מפעל חיוני או מפעל למתן שירותים קיומיים.

לאור זאת, לנוחותכם, מובא כאן תיאור קצר ביחס למפעלים חיוניים ומפעלים למתן שירותים קיומיים.

מה זה מפעל חיוני ומה זה מפעל למתן שירותים קיומיים?

1. **מפעל חיוני** הוא עסק (או חלק מעסק) הפועל או שניתן להפעילו לצרכי הגנת המדינה, ביטחון הציבור, או למתן הספקה או מתן שירותים חיוניים, ואשר אושר ככזה. משרד העבודה מנהל [רשימת מפעלים חיוניים](#) אשר ניתן לעיין בה.

2. **מפעל למתן שירותים קיומיים** הוא עסק (או חלק מעסק) המעניק שירות קיומי ואשר אושר ככזה. שירות קיומי הוא אחד מאלו:

- אספקת מים, מזון, חשמל, שירותי בריאות (ואשפוז), תברואה, תקשורת ודואר;
- שירות הנדרש לשם מניעת פגיעה חמורה באוכלוסייה בשטח שבו קיים מצב מיוחד בעורף או אירוע חירום אזורי;
- שירות שלדעת שר העבודה הוא חיוני לקיום אספקה או לטיפול באוכלוסייה;
- שירות שלדעת שר העבודה הפסקתו עלולה לגרום לפגיעה רבה בכלכלה.

מה הייחודיות של מפעל חיוני או קיומי ולמה חשובה ההגדרה הזו?

3. בשעת חירום, כאשר ניתן צו 8 לשירות מילואים, הוכרז מצב מיוחד בעורף או שהוכרז על אירוע חירום אזורי (בין במדינה כולה ובין באזור מסוים), רשאי שר העבודה להורות על תחולת הוראות החירום לגבי מפעל חיוני או קיומי (כפי שאכן אירע בפועל ביום 7.10.2023) ובמקרה כזה, רשאי עסק שהוגדר כמקום עבודה חיוני או קיומי להמשיך לפעול באופן סדיר וחרף המגבלות, ובכלל זאת, יהא רשאי:

- לחייב את העובדים להמשיך להגיע לעבודה באופן סדיר, גם במצבים בהם ככלל, אין לדרוש מעובד להגיע לעבודה (למשל בשל הוראות פיקוד העורף באזור הרלוונטי). אי התייצבות עובד לעבודה במפעל חיוני עלולה להוות עבירה פלילית;
- לא להיות כפוף למגבלות בדבר שעות עבודה ומנוחה (להוציא ההוראות בדבר יום המנוחה שאותן נדרש להמשיך ולקיים אלא אם מתקבל היתר שלא לעשות כן);

- לא להיות כפוף לחוק עבודת נשים ולחוק עבודת הנוער;
- במקרים חריגים וייחודיים, ניתן אפילו לגייס לעבודה במפעל חיוני או קיומי, גם אדם שלא עבד בו קודם לכן או אינו מועסק בו בימים כתיקונן.

ועדיין, חשוב לדעת:

4. כדי להחיל חלק משמעותי ונכבד של ההקלות הנובעות מהיותו של מפעל חיוני או קיומי, נדרש הליך נוסף ונפרד של הוצאות "צו ריתוק" לעובדים, לאחר ההכרה בעסק כמפעל חיוני או קיומי.
5. ההליכים של הכרה כמפעל חיוני או קיומי והוצאת צו ריתוק עלולים להיות כרוכים בהטלת פיקוח ובקרה מצד הרשות השלטונית הרלוונטית לצורך הבטחת יכולתו של המפעל לספק את השירות החיוני (הן בשגרה והן בחירום) וכן, בהטלת מגבלות על המפעל החיוני או הקיומי. כך למשל, לא ניתן להורות על פיטורי עובד שגויס בצו ריתוק, והדבר כפוף לקבלת היתר.

מה עכשיו?! איך מקבלים אישור מפעל חיוני?

6. ככלל, אישור מפעל חיוני או קיומי והוצאת צווי ריתוק, ניתנים במסגרת הליך המתנהל מול הרשות השלטונית הרלוונטית ובית העסק המבקש לקבל אישור מתאים.
7. לתשומת ליבכם, נכון לעת הזו, ממעט אגף כוח אדם לשעת חירום לאשר מקומות עבודה כמפעלים חיוניים או קיומיים, ובפרט אישורים "אד הוק", המתבקשים לאחר שמצב החירום כבר הוכרז. זאת, בין היתר, לאור ריבוי הפניות לקבלת אישורים כאמור.
8. יחד עם זאת, במקרים רבים, נוכל לסייע במציאת הפתרונות המבוקשים ולאפשר המשך פעילות סדירה ומניעת פגיעה ונזק, גם ללא הכרזה על מקום העבודה כמפעל חיוני או קיומי.

בתי עסק המבקשים לפעול להוצאת אישור מפעל חיוני או מפעל למתן שירותים קיומיים, או שמעוניינים להבטיח את המשך העבודה התקינה והרציפה, אנא פנו אלינו ונשמח לסייע באיתור ויישום הפתרון המיטבי עבורכם.

אנשי קשר

רוני שרון אבירם
עורכת דין בכירה

שגיא פדוראנו
שותף

מיכאל איילון
שותף